

Pozornost většiny z nás se zaměřuje na počty nakažených a dopady epidemie COVID-19 na naše životy a na firmy, v nichž pracujeme. Na co se ale v tento čas zaměřují podvodníci? A na co by se měly zaměřovat firmy?

V současné koronavirové krizi musí kontrolní systém společností čelit nečekaným situacím, jako jsou práce z domova, snížení počtu nebo přesunutí zaměstnanců na jinou práci a tím následná nefunkčnost zaběhnutých postupů.

Měli bychom se poučit z minulé krize, a tak reflektovat faktory, které v krizi vedly k podvodným jednáním. Současná situace se mění velmi rychle a zvyšuje míru rizika a nejistoty jak pro firmy, tak zaměstnance. V důsledku toho rostou na významu i jednotlivé aspekty tzv. trojúhelníku podvodu, tj. příležitosti, motivace a racionalizace pachatele. Ze zkušenosti můžeme tvrdit, že tyto aspekty výrazně přispívají k růstu podvodného/nekalého jednání, a to zejména interního.

Přinášíme krátký přehled typů podvodů, ke kterým v současné době nebo blízké budoucnosti může docházet ve firemním prostředí:

1 Podvodný dodavatel

K podvodům týkajícím se nedodání zdravotnického materiálu dochází jak v oblasti maloobchodu (falešné internetové obchody a účty individuálních osob na sociálních platformách), tak i ve firemní oblasti.

Například Belgie spustila vyšetřování kvůli nedodaným rouškám proti koronaviru v hodnotě 5 milionů eur, které měla dodat turecká společnost.

Podvodníci, nejčastěji společnosti z cizích zemí, zboží buď vůbec nepošlou, nebo když společnost zboží obdrží, jedná se o padělky nízké kvality nebo je dodané množství poloviční. Podvodníci počítají s tím, že zboží je velmi obtížné při převzetí zkontrolovat.

2 Falešný CEO

V době krize je nutnost řešit problémy operativně, bez zaběhnutých postupů, na dálku a bez osobního kontaktu.

Velká skupina zaměstnanců je na home office a používá různé komunikační nástroje. Pro podvodníky je tak za současných podmínek snadnější předstírat, že jsou CEO nebo jinou vysoce postavenou osobou ve firmě a vyžadovat zaslání většího obnosu na zahraniční bankovní účet.

Jinou variantou podvodu je předstírání, že zaběhnutý dodavatel mění v krizové situaci číslo účtu a žádá o zaslání peněz na nový (podvodníkuv) účet.

3 Úplatky a korupce

Důsledkem současné situace zaměstnanci nebo management společnosti budou pod vyšším tlakem, aby se dostali k omezeným zdrojům nebo získali existenční výhodu, což může vyústit k poskytnutí neoprávněných „plnění“ osobám, které o zdrojích rozhodují.

Riziko korupce a uplácení je vyšší také v důsledku toho, že vzhledem k možným legislativním změnám a s tím souvisejícím všudypřítomným lobbingem mnoho společností bude komunikovat s politiky či státními úřady v dosud neobvyklé míře.

5 Interní krádeže či zpronevěry

V blízké budoucnosti se v důsledku epidemie COVID-19 může řada osob dostat do různých finančních problémů a situaci mohou chtít vyřešit tak, že si ze společnosti budou chtít „vypůjčit“ finanční prostředky nebo ukrást majetek s cílem ho následně prodat.

Společnosti by si měly uvědomit, že se bude jednat o zaměstnance, u kterých by to nikdy nečekaly, ale bohužel budou v zoufalé situaci.

6 Manipulace s účetními výkazy

Kdykoliv dochází k poklesu výkonnosti ekonomiky a mnohé firmy budou nepochybně výrazně postižené krizí COVID-19, různé manipulace s účetními výkazy jsou na vzestupu.

Manažeri na všech pozicích jsou totiž pod tlakem. Musí reportovat co nejlepší výsledky, ať už kvůli svým osobním cílům, nebo v rámci reportingu akcionářům.

Mezi jedno z možných schémat patří časový posun. Jestliže rok 2019 byl pro oddělení úspěšný, může to znamenat velkou motivaci pro manažera k přesunu „úspěchů“ z roku 2019 do roku 2020, aby pro svoje oddělení a svoje KPIs vytvořil polštář na další rok (přesun zisků/výnosů, uzavřených smluv, vytváření dodatečných rezerv atd.).

Společnosti budou mít nedostatek hotovosti a budou žádat o dodatečné bankovní úvěry. A jelikož někteří manažeri nebo firmy nebudou plnit své cíle na rok 2020, vzniká tak prostor pro úpravu finančních výkazů před zasláním finančním institucím při žádosti o úvěr.

Je důležité i za časů krize dodržovat předpisy a směrnice, některé z nich je samozřejmě nutné pozměnit a současně situaci přizpůsobit.

Je lepší vymyslet a aplikovat kontrolní mechanismy, které odpovídají aktuálním omezením, i když nejsou 100%, než nekontrolovat vůbec nic s odůvodněním, že to omezení týkající se COVID-19 nedovolují - obchodní partneři či pojišťovny tento názor při řešení sporů nemusí akceptovat.

Chcete vědět víc? Kontaktujte nás:

Kateřina Halásek Dosedělová, CFE, FCCA
PwC | Forensic služby
+420 724 369 351
katerina.halasek-dosedelova@pwc.com

Pavel Jankech
PwC | Forensic Technology
+420 739 342 277
pavel.jankech@pwc.com

Pozornost většiny z nás se zaměřuje na počty nakažených a dopady epidemie COVID-19 na naše životy a na firmy, v nichž pracujeme. Na co se ale v tento čas zaměřují podvodníci? A na co by se měly zaměřovat firmy?

Na co by se v současné situaci měly společnosti zaměřit?

Na přehodnocení aktuálních rizik (s vědomím možného interního podvodu u zaměstnanců, kde by to bylo za dřívější situace nemyslitelné).

Na využití datové analýzy a vizualizace, jelikož ve velkém objemu dat, který je ve firmách k dispozici, se manipulace, úpravy a jiná podvodná schémata mohou snadno schovat.

Na nastavení kontrolního systému reflektujícího změny, omezení a nová rizika.

Tip: Položili jste si otázku, zda můžete přizpůsobit proces reakce na podvod současné situaci, pracovat s daty a současně provádět vyšetřování na dálku?

Tipy

Podobně jako před krizí i nyní je důležité si zodpovědět jednoduché a základní otázky:

Podvodný dodavatel

Prověřujete si obchodní partnery? Byl e-shop, ze kterého se chystáte objednávat, založen teprve minulý měsíc a jeho facelift je nápadně podobný jedné velké společnosti? Zkusili jste, jestli fungují kontaktní údaje na stránkách a ověřili jste je? Máte nastaveny speciální kontrolní mechanismy pro platby dodavatelům z cizích zemí? Zajímáte se o reference jednotlivých dodavatelů? Jak reagujete, když zjistíte, že bankovní účet společnosti je v jiné zemi než její sídlo?

CEO fraud

Seznámili jste své zaměstnance s tím, že v současné nepřehledné a měnící se situaci podvodníci používají CEO fraud a že by je podvodníci tímto způsobem mohli kontaktovat? Dodržují zaměstnanci i pod tlakem běžné směrnice týkající se nákupu? Neschvalují nepodložené faktury nebo platby? Pokud používáte k volání nástroje jako Skype, Hangouts, Viber nebo WhatsApp, máte jak si ověřit identitu volajícího? Pokud používáte nové nástroje pro práci během home office (např. soukromé účty na sociálních sítích), jsou si zaměstnanci vědomi rizik, která jsou s ní spojena?

Úplatky a korupce

Jsou zaměstnanci, kteří jsou v kontaktu se státními úřady, řádně proškoleni v oblastech compliance? Zhodnotili jste a přizpůsobili stávající compliance systém současné situaci? Zahrnuli jste do systému compliance hledisko trestní odpovědnosti právnických osob? V rámci skládání účtů po krizi by to mohlo být aktuální.

Interní krádeže či zpronevěry

Uvažujete v důsledku současné situace, kdy se mění a bude měnit zaběhlé chování jak zaměstnanců, tak podvodníků o přehodnocení rizik podvodů a následně změně nastavení anti fraudových řešení? Spokojíte se v důsledku epidemiologických omezení s ad hoc řešením bez kontrolního mechanismu? Posoudili jste efektivnost současných platebních systémů a verifikačních metod?

Manipulace s účetními výkazy

Posoudili jste, zda je proces dostatečně kontrolován na více úrovních? Je vaše kontrolní prostředí i v důsledku mnoha omezení efektivní? Máte vytipované problémové oblasti, ve kterých by mohlo docházet k manipulaci (uznání výnosů, tvorba rezerv, přecenění finančních nástrojů)? Víte, že banky při posuzování žádosti o úvěr nebo auditoři se na to zaměří?

Co je za třemi hlaními faktory „trojúhelníku podvodu“ v době krize? „Trojúhelník podvodu“ dává do souvislosti „příležitost“, „motivaci“ a „racionalizaci“ jako faktory určující chování pachatele podvodů. Současné prostředí nefunkčních kontrol a zahlcených informačních systémů poskytuje výbornou „příležitost“. Výraznou „motivaci“ pro zaměstnance může být velký finanční tlak a „racionalizace“ pachatele v krizi je vždy jednoduchá, domnívá se, že neměl jinou možnost.

Chcete vědět víc? Kontaktujte nás:

Kateřina Halásek Dosedělová, CFE, FCCA
PwC | Forenzní služby
+420 724 369 351
katerina.halasek-dosedelova@pwc.com

Pavel Jankech
PwC | Forensic Technology
+420 739 342 277
pavel.jankech@pwc.com